

необхідна частина функції соціалізації особистості, яку виконує архітектура. Втілені в архітектурі ідеї, уявлення про життя та його закономірності належать до найактивніших засобів ствердження певного світогляду та ідеології. Завдяки матеріальності творів архітектури та їхній прямій участі в життєвих ситуаціях архітектурні художні образи стають надзвичайно впливовими.

Кожна людина з моменту народження перебуває у певному архітектурному оточенні, а отже – під його впливом. Значною мірою цей вплив здійснюється на глибинному – підсвідомому – рівні людської психіки, що зумовлює його стійкість та потужність. Будинки, у якому зростає дитина, вулиця, якою вона ходить до школи, село чи місто, де вона живе, впливають на формування її характеру, поведінкових навичок, смаків, звичок, світоглядних уявлень і, загалом, системи життєвих цінностей. У цьому контексті ідея естетизації шкільного середовища набуває особливої актуальності та значущості, адже поняття “школа” у всій сукупності його значень починається саме з шкільної будівлі. Не лише перша вчителька, але й враження від будинку, поріг якого переступає першокласник, неминуче спричиняють емоційний відгук, що забарвлює особистісне сприйняття учнем школи – місця, де пройдуть важливі роки його життя.

Об’єктивний та неупереджений погляд на систему естетичного виховання у вітчизняній школі дає змогу помітити певний парадокс, що стосується мистецтва архітектури. Він полягає у суперечності між величезними можливостями впливу цього мистецтва на особистість та досить обмеженим використанням його засобів у шкільному навчально-виховному процесі. Такий стан речей актуалізує необхідність наукового обґрунтування, розроблення та впровадження технологій використання мистецтва архітектури в естетичному вихованні школярів.

Можливості застосування архітектури не обмежуються лише естетичним вихованням. Як комплексний та багатоаспектний різновид людської діяльності, вона тісно пов’язана з історією, суспільствознавством, географією, літературою, іншими науками та мистецтвами.

За архітектурними творами можна вивчати історію свого та інших народів. Перефразовуючи відомий вислів Ф. Шелінга “архітектура – музика, що застигла у просторі”, її правомірно називати й “історією, що застигла у просторі”. Давня і непроста історія нашої держави залишила матеріальні сліди у вигляді самобутніх пам’яток архітектури, більшість з яких – справжні шедеври. Звернення до них посилює ефективність патріотичного виховання. Організація екскурсій, фотовиставок, пленерів, різноманітних конкурсів (наприклад, на кращий проект реконструкції знищеної споруди), за умови грамотно здійсненого педагогічного керівництва та небайдужого ставлення педагогів, розширить знання школярів про історію та культуру своєї країни, викличе особистісне емоційно-ціннісне ставлення до її надбань, допоможе відчути себе патріотом та громадянином України.

Використання творів зарубіжної архітектури сприяє розширенню загального світогляду, вихованню “планетарного мислення”, поваги та толерантного ставлення до інших народів, готовності до міжкультурних комунікацій. Нині багато дітей має можливість подорожувати, відвідувати різні країни. Ці подорожі можуть супроводжуватися цікавими завданнями,

наприклад: підготувати фото- чи відеоматеріал про архітектурні споруди інших країн, їхні особливості, стилі, з подальшим демонструванням їх у школі, обговореннями, дискусіями тощо.

Архітектура – невід’ємна частина довкілля. Вона або прикрашає та доповнює його, або псує та спотворює. Тому естетичне виховання засобами творів архітектури тісно пов’язане з вихованням екологічним, з розумінням невідворотності наслідків людської діяльності та прагненням до її гармонізації з природним оточенням.

Очевидний і зв’язок мистецтва архітектури з мистецтвом слова. У багатьох творах художньої літератури не лише згадуються та описуються знаменні архітектурні споруди. Вони постають як одухотворені дійові особи, що відкривають неосяжний світ ідей та образів, апелюють до розуму, почуттів і совісті читача. Варто згадати романи двох видатних письменників: “Собор” Олесь Гончара і “Собор Паризької Богоматері” Віктора Гюго. Різні за обсягом, стилем, сюжетом, часом створення, вони дотичні глибинним розумінням феномена архітектури, її метакультурного значення.

Наведені вище приклади – це лише невеликий сегмент широкого спектру зв’язків архітектури з іншими проявами життя і творчості людини. Вони засвідчують універсальність можливостей естетичного виховання, особливо коли воно здійснюється за допомогою творів найуніверсальнішого з мистецтв – архітектури.

Список використаної літератури

1. Гидион З. Пространство. Время. Архитектура / З. Гидион. – М. : Стройиздат. 1984. – 455 с.
2. Иконников А. В. Художественный язык архитектуры / А. В. Иконников. – М. : Искусство, 1985. – 175 с.
3. Мистецтво у розвитку особистості. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
4. Ф. С. Этюды по теории и истории архитектуры и искусства. / Ф. С. Уманцев. – К. : НИИТИАГ, 2002. – 358 с.

*К. М. Павицька,
м. Київ*

ФОРМИ І МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ БАТЬКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті розглянуто проблему взаємодії загальноосвітньої школи з батьками учнів старшого шкільного віку. Окреслено основні форми і методи роботи школи з батьками щодо професійного самовизначення старшокласників.

Ключові слова: школа, батьки, старшокласники, форми та методи роботи школи з батьками учнів, професійне самовизначення.

Робота з батьками щодо професійного самовизначення старшокласників – це один із найважливіших напрямів діяльності сучасної загальноосвітньої школи. Передумовою значних досягнень у роботі школи з батьками учнів з означеної проблеми є тісна взаємодія, яка ґрунтується на узгоджених діях школи і сім’ї для сприяння процесу професійного самовизначення учнів старшого шкільного віку.

На сьогодні педагогічна взаємодія школи і сім’ї здійснюється у декількох стратегічних напрямках, до яких належать: діяльність органів батьківської

громадськості (організація діяльності батьківського комітету школи та участь представників батьківської громади в діяльності ради школи), педагогічна просвіта батьків, робота школи безпосередньо з батьками учнів (обмін інформацією із сім'ями, залучення окремих батьків до активної виховної роботи з їхніми дітьми тощо).

Аналіз наукових джерел засвідчує, що проблемі роботи школи з батьками учнів присвячено праці багатьох науковців. Педагогічна просвіта батьків неодноразово ставала предметом досліджень таких педагогів-класиків, як А. Дістверг, Я. Коменський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський. Взаємодія школи, сім'ї та громадськості в системі педагогічної освіти батьків висвітлена в працях сучасних науковців: А. Бадаляна, Є. Бондаревської, В. Бочарової, В. Кіма, Т. Кравченко, А. Нізової, Б. Наумова, В. Постового та інших. Взаємодію школи з батьками учнів у різних аспектах досліджували вчені О. Газман, Р. Гурова, О. Наседкіна, Л. Николенко, Г. Рогозина, А. Фонотова, О. Хромова та інші.

Під педагогічною підготовкою батьків розуміємо сукупність прийомів та засобів виховного впливу на батьків, різноманітні педагогічні дії, спрямовані на підвищення педагогічної культури батьків, розв'язання проблем виховання дітей.

Педагогічна підготовка батьків до професійного самовизначення старшокласників реалізується через впровадження форм та методів роботи школи з батьками, які здійснюються у визначеному порядку і мають організаційну процедуру проведення.

Форми роботи педагогів з батьками учнів – це своєрідні способи організації спільної діяльності та спілкування суб'єктів взаємодії, які через використання відповідних методів мають на меті вирішення якогось питання, наприклад, методична, психологічна чи інформаційна допомога батькам тощо.

Форми роботи бувають індивідуальними, груповими, масовими (прості і комплексні), класними та позакласними, шкільними та позашкільними. Найпоширенішими формами роботи школи з батьками старшокласників є групова та індивідуальна.

Групова робота – це спільна діяльність батьків, які працюють над певними завданнями і проблемами, самостійно спрямовують свою діяльність, вибирають засоби своєї роботи і встановлюють норми взаємодії. Найчастіше групові форми роботи застосовуються для перетворення внутрішнього світу учасників та переосмислення певних цінностей.

Індивідуальна форма роботи передбачає конфіденційність в отриманні кваліфікованої консультації та порад педагога з питань, які хвилюють батьків. Така форма дає батькам змогу налагодити спілкування із педагогами на принципі довіри та поваги.

Перевагами групової форми роботи з батьками над індивідуальною є: отримання результату роботи, який переважає суму результатів роботи її окремих членів; батьки почувають себе комфортніше, упевненіше та активно вступають у відносини.

Методи – способи досягнення певної мети, розв'язання конкретного завдання, сукупність засобів чи операцій практичного або теоретичного освоєння (пізнання) дійсності.

Під методами підготовки батьків до професійного самовизначення старшокласників варто розуміти способи спільної діяльності батьків та фахівців, які забезпечують підготовку батьків до їхньої участі у професійному самовизначенні старшокласників.

У результаті аналізу наукових джерел нами визначено основні методи педагогічної підготовки батьків до професійного самовизначення старшокласників, а саме: батьківські збори, консультації батьків, години спілкування, тематичні зустрічі, вечори запитань і відповідей, індивідуальні бесіди з батьками учня, листування, батьківсько-педагогічний проект, батьківський тренінг, батьківські читання, екскурсія на підприємство тощо.

Батьківські збори – це дуже важлива форма контакту педагогів, зокрема класного керівника, із батьками. Батьківські збори – це громадський орган, який за своїм рішенням визначає завдання, зміст, напрями роботи батьківського колективу та класу [2, ст. 2]. Програма батьківських зустрічей повинна складатися з урахуванням інтересів батьків та учнів. Важливим у цьому є створення атмосфери зацікавленості та активізація і стимулювання батьківської спільноти. Учасники батьківських зборів, присвячених професійному самовизначенню старшокласників, діляться думками, поглядами та досвідом з проблеми, дотримуються єдиних вимог, які висуваються до старшокласників у виборі майбутньої професійної діяльності.

Оскільки характерною рисою старшого шкільного віку є професійне самовизначення – стійке прагнення старшокласника до самопізнання, формування інтересів, професійних намірів, утвердження свого професійного образу “Я” [1], батькам необхідно володіти певними знаннями про такий процес, щоб мати позитивний вплив на школярів.

Важливим способом отримання батьками старшокласників корисної інформації про різні аспекти процесу професійного самовизначення вважаємо відвідування тематичних лекцій та семінарів, на яких розглядаються питання, пов’язані із професійним самовизначенням особистості та його особливостями відповідно до юнацького віку. Батьки можуть дізнатися про методи вивчення індивідуальних особливостей та здібностей дітей, способи формування інтересу до певного виду професійної діяльності.

Надзвичайно актуальним для батьків старшокласників у питаннях професійного самовизначення є консультування, яке здійснюється в межах роботи шкільного психолога, класного керівника, медичного працівника та вчителів-предметників. Консультації розраховані не на широкий загал батьків, а на індивідуальну роботу із тими батьками, які хочуть отримати педагогічну підтримку стосовно питань професійного самовизначення особистості.

Досить часто класні керівники та психологи використовують метод анкетування батьків. Це дає змогу дізнатися про ступінь володіння батьками базовою інформацією щодо вибору професії школярами, стратегії вибору життєвого шляху їхньої дитини тощо і, відповідно допомагає у плануванні чи корегуванні подальшої роботи з батьками та старшокласниками.

Активними методами підготовки батьків старшокласників до професійного самовизначення вважаємо диспути, круглі столи, конференції, які розширюють, узагальнюють та закріплюють знання з певного професіографічного матеріалу. Це